

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету захисту рослин,
біотехнологій та екології

"01" "06" Юлія КОЛОМІЄЦЬ
2023 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри філософії та
міжнародної комунікації
Протокол № 10 від 15 травня 2023 р.
Завідувач кафедри

Валентина КУЛЬТЕНКО

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Екологія»

Володимир БОГОЛЮБОВ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІЖНАРОДНА ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА

Спеціальність: 101 - Екологія
Освітня програма: Екологія
Факультет захисту рослин, біотехнологій та екології
Розробник: кандидат політичних наук, доцент Рудень Д.М.

Київ – 2023

1. Опис навчальної дисципліни

«МІЖНАРОДНА ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	101 Екологія	
Освітня програма	«Екологія»	
Кваліфікація	бакалавр з екології	
Галузь знань	10 – Природничі науки	
Характеристика навчальної дисципліни денної форми навчання		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	4	1
Семестр	8	1
Лекційні заняття	26 год.	8
Практичні, семінарські заняття	13 год.	4
Самостійна робота	81 год.	108
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета: є ознайомлення студентів з основними положеннями та термінологією предмету, глобальними екологічними проблемами сучасності, інституційними та правовими механізмами міжнародного співробітництва щодо їхнього вирішення, завданнями ООН, спеціалізованих урядових та неурядових організацій, міжнародних екологічних рухів та проектів у розв'язанні екологічних проблем сучасності, набуття знань з формування та реалізації міжнародної екологічної політики у досягненні цілей сталого розвитку, навчити студентів аналізувати міжнародну законодавчу базу, що регулює співробітництво країн у галузі екологічної політики, учасником яких є Україна.

Завдання: запропонована програма має дати студентам цілісний виклад глобальних екологічних проблем, вклад людства у їхньому вирішенні на сучасному етапі, задіяні в цьому процесі інститути, правові механізми та ресурси, місці та ролі України.

Основними завданнями курсу є:

- ознайомити студентів з теоретичними основами дослідження глобальних екологічних проблем сучасного суспільства;
- засвоїти теоретичні основи міжнародної екологічної політики, її витоки, суть, еволюцію, інструментарій;
- знати сутність міжнародної екологічної політики як сукупності заходів засобів, спрямованих на забезпечення стійкого розвитку і цивілізованості;
- розуміти суть конфлікту між економічним поступом суспільства і проблемами збереження довкілля;

- визначити роль Організації Об'єднаних Націй, міжнародних екологічних організацій, рухів, проєктів у розв'язанні глобальних екологічних проблем сучасності;
- вказати на роль неурядових організацій, благодійних фондів у міжнародному співробітництві з метою розв'язання глобальних екологічних проблем;
- ознайомити з механізмами фінансування та специфіки діяльності міжнародних екологічних організацій, рухів, проєктів;
- вказати на основні стратегії розвитку людства, ролі в них міжнародної екологічної політики і способів вирішення глобальних екологічних проблем;
- вміти застосовувати набуті знання в майбутній професійній та громадській діяльності.

Предметом курсу є вивчення змісту, структури та інструментарію міжнародної екологічної політики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- глобальні екологічні проблеми, причини їхнього виникнення та спроби вирішення;
- генезу міжнародної екологічної співпраці;
- класифікацію міжнародних екологічних організацій, рухів, проєктів;
- основні досягнення ООН та організацій, утворених під егідою ООН, у вирішенні глобальних екологічних проблем;
- основні моделі майбутнього розвитку людства та місце в них міжнародної екологічної політики;
- основні правові механізми міжнародної екологічної політики;
- основні положення міжнародної нормативно-правової бази природоохоронного характеру;
- основні джерела фінансування міжнародної екологічної політики;
- місце та роль України як суб'єкта міжнародної екологічної політики.

вміти :

- обґрунтувати свою світоглядну та громадську позицію щодо вирішення глобальних екологічних проблем;
- застосувати знання, яких було набуто під час вивчення курсу «Міжнародна екологічна політика», в процесі вирішення професійних завдань, діяльності неурядових організацій, розробки та реалізації соціальних й екологічних проєктів;
- давати оцінку ефективності діяльності певної міжнародної екологічної організації чи руху, реалізації міжнародного екологічного проєкту в міжнародно-правовому регулюванні захисту і збереження навколишнього середовища, вирішенні глобальної екологічної проблеми;
- добре орієнтуватися в першоджерелах та основній міжнародній нормативно-правовій базі природоохоронної галузі.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК12. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.

ФК13. Здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проєктами.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.

ПРН20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Міжнародна екологічна політика» для повного терміну денної та заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	Денна форма					Заочна форма			
	тижні	усього	лекції	практ	с.р.	усього	лекції	практ	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовий модуль 1. Інституційні та правові засади міжнародної екологічної політики у вирішенні глобальних екологічних проблем									
Тема 1. Екологізація міжнародних відносин: проблеми і перспективи.	1	9	2	1	6	8	2	1	8
Тема 2. Етапи міжнародної екологічної співпраці.	2	9	2	1	6	10			8
Тема 3. Глобальні стратегії, моделі і сценарії майбутнього, політичні аспекти глобалізації.	3	9	2	1	6	10			8
Тема 4. Конфліктогенний потенціал екологічного фактору.	4	9	2	1	6	8			8
Тема 5. Міжнародне екологічне право.	5	9	2	1	6	8			8
Тема 6. Напрями, форми і принципи міжнародної екологічної діяльності.	6	9	2	1	6	10	2	1	8
Разом за змістовим модулем 1.		54	12	6	36	54	4	2	48
Змістовий модуль 2. Функції, діяльність, фінансування та роль міжнародних екологічних організацій, рухів, проєктів у вирішенні глобальних екологічних проблем									
Тема 7. Регіональні аспекти екологічної діяльності.	7	9	2	1	6				9
Тема 8. Міжнародні	8	10	2	1	7			1	8

договори у галузі охорони навколишнього природного середовища.									
Тема 9. Міжнародні екологічні організації.	9	9	2	1	6		2		9
Тема 10. Міжнародні екологічні програми і проекти.	10	9	2	1	6				9
Тема 11. Екологічні рухи як суб'єкти екополітичного процесу.	11	9	2	1	6				9
Тема 12. Фінансування екологічних проектів і програм на міжнародному рівні.	12	10	2	1	7			1	8
Тема 13. Екологічна політика країн Європейського Союзу і України.	13	10	2	1	7		2		8
Разом за змістовим модулем 2.		66	14	7	45	66	4	2	60
Усього годин	120		26	13	81	120	8	4	108

4. Теми лекційних занять

№ з/п	Тема	Години
1.	Екологізація міжнародних відносин: проблеми і перспективи. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Глобальний характер екологічних проблем. ➤ Оцінка сучасної екологічної ситуації у світі. ➤ Економічний аспект екологічних проблем людства. ➤ Основні форми міжнародного екологічного співробітництва. 	2
2.	Етапи міжнародної екологічної співпраці. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Періоди формування міжнародного екологічного співробітництва. ➤ Сучасна система міжнародного екологічного співробітництва. ➤ Характеристика системи міжнародного екологічного співробітництва. 	2
3.	Глобальні стратегії, моделі і сценарії майбутнього, політичні аспекти глобалізації. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Доповіді Римського клубу. ➤ Стратегія сталого розвитку та її критика. ➤ Варіанти подальшого розвитку людства. ➤ Екологічні та антиекологічні концепції людства. 	2
4.	Конфліктогенний потенціал екологічного фактору. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Поняття екологічного конфлікту. ➤ Визначальні принципи, чинники, інструментарій вирішення екологічних 	2

	<p><i>конфліктів.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Зовнішні й внутрішні функціональні зв'язки екологічного конфлікту.</i> 	
5.	<p>Міжнародне екологічне право.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Поняття та принципи міжнародно-правової охорони навколишнього середовища.</i> ➤ <i>Джерела міжнародного екологічного права.</i> ➤ <i>Система, функції та співвідношення міжнародного екологічного права.</i> 	2
6.	<p>Напрями, форми і принципи міжнародної екологічної діяльності.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Напрями міжнародної екологічної діяльності.</i> ➤ <i>Форми міжнародної екологічної діяльності.</i> ➤ <i>Принципи міжнародної екологічної діяльності.</i> 	2
7.	<p>Регіональні аспекти екологічної діяльності.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Підходи у здійсненні регіональної екологічної діяльності.</i> ➤ <i>Регіональна екологічна політика країн світу.</i> ➤ <i>Нова система цінностей.</i> 	2
8.	<p>Міжнародні договори у галузі охорони навколишнього природного середовища.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Види і рівні міжнародних домовленостей.</i> ➤ <i>Приклади міжнародних домовленостей.</i> ➤ <i>Ратифікація та імплементація основних міжнародних домовленостей.</i> 	2
9.	<p>Міжнародні екологічні організації.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Загальна характеристика міжнародних екологічних організацій.</i> ➤ <i>Головні міжнародні екологічні організації.</i> 	2
10.	<p>Міжнародні екологічні програми і проекти.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Загальна характеристика міжнародних екологічних програм і проектів.</i> ➤ <i>Найвідоміші міжнародні програми і проекти.</i> ➤ <i>Приклади регіональних міжнародних екологічних програм і проектів.</i> ➤ <i>Міжнародні екологічні олімпіади та премії.</i> 	2
11.	<p>Екологічні рухи як суб'єкти екополітичного процесу.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Загальна характеристика міжнародних екологічних рухів.</i> ➤ <i>Приклади міжнародних екологічних рухів.</i> 	2
12.	<p>Фінансування екологічних проектів і програм на міжнародному рівні.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Джерела фінансування міжнародних екологічних проектів і програм</i> ➤ <i>Фінансування ООН</i> ➤ <i>Характеристика установ-донорів</i> ➤ <i>Ефективність використання ресурсів</i> 	2
13.	<p>Екологічна політика країн Європейського Союзу і України.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Цілі екологічної політики Євросоюзу</i> ➤ <i>Гене́за екологічної політики Євросоюзу</i> ➤ <i>Сутність екологічної політики Євросоюзу</i> ➤ <i>Інституції Євросоюзу в природоохоронній діяльності</i> ➤ <i>Фінансування реалізації екологічної політики в Україні та Євросоюзі</i> ➤ <i>Співпраця України та Євросоюзу в екологічному аспекті</i> 	2
	Разом	26

5. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Години
1.	<p>Екологізація міжнародних відносин: проблеми і перспективи.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Глобальні екологічні проблеми: причини та наслідки.</i> ➤ <i>Цілі екологічної політики.</i> ➤ <i>Реформальний та радикальний способи вирішення екологічних</i> 	1

	<i>проблем.</i>	
2.	<p>Етапи міжнародної екологічної співпраці.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Перші міжнародні договори у галузі природоохоронної діяльності.</i> ➤ <i>Гене́за міжнародної екологічної політики.</i> ➤ <i>Сучасний етап та перспективи розвитку міжнародної екологічної співпраці.</i> 	1
3.	<p>Глобальні стратегії, моделі і сценарії майбутнього, політичні аспекти глобалізації.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Історія концепції сталого розвитку.</i> ➤ <i>Соціально, економічна та екологічна стійкість.</i> ➤ <i>Економічне зростання і сталий розвиток.</i> ➤ <i>Індикатори сталого розвитку.</i> 	1
4.	<p>Конфліктогенний потенціал екологічного фактору.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Ланцюг екологічного конфлікту.</i> ➤ <i>Ідентифікація екологічних конфліктів.</i> ➤ <i>Ефективність методів вирішення екологічних конфліктів.</i> 	1
5.	<p>Міжнародне екологічне право.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Суб'єкт, об'єкт, предмет міжнародного екологічного права.</i> ➤ <i>Принципи міжнародного екологічного права, закладені в Статуті ООН, Декларації про принципи міжнародного права, Стокгольмській декларації та декларації Ріо-де-Жанейро.</i> 	1
6.	<p>Напрями, форми і принципи міжнародної екологічної діяльності.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Міжнародна екологічна діяльність через цілі міжнародних екологічних організацій.</i> ➤ <i>Просвітництво як напрям міжнародної екологічної політики.</i> ➤ <i>Роль громадськості в міжнародній екологічній політиці.</i> 	1
7.	<p>Регіональні аспекти екологічної діяльності.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Типологізація регіональної екологічної діяльності.</i> ➤ <i>Регіональна екологічна політика Європи та Японії, США та Канади, Китаю.</i> ➤ <i>Екологічний імператив в новій системі цінностей суспільства.</i> 	1
8.	<p>Міжнародні договори у галузі охорони навколишнього природного середовища.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Фундаментальні документи в галузі охорони природного середовища.</i> ➤ <i>Проблема ратифікації та виконання міжнародних домовленостей у галузі охорони навколишнього природного середовища.</i> ➤ <i>Порівняння ефективності двосторонніх договорів та мультидержавних.</i> 	1
9.	<p>Міжнародні екологічні організації.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Класифікація міжнародних екологічних організацій.</i> ➤ <i>Цілі та сфери діяльності головних міжнародних екологічних організацій.</i> 	1
10.	<p>Міжнародні екологічні програми і проекти.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Класифікація міжнародних екологічних програм і проектів</i> ➤ <i>Найвідоміші міжнародні та регіональні екологічні програми і проекти</i> ➤ <i>Оцінка ефективності реалізації міжнародних екологічних програм і проектів</i> ➤ <i>Основні міжнародні екологічні олімпіади та премії</i> 	1
11.	<p>Екологічні рухи як суб'єкти екополітичного процесу.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Класифікація міжнародних екологічних рухів.</i> 	1

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Інститути міжнародних екологічних рухів.</i> ➤ <i>Політичні партії як складові міжнародних екологічних рухів.</i> ➤ <i>Відомі постаті – засновники екологічних рухів.</i> 	
12.	<p>Фінансування екологічних проектів і програм на міжнародному рівні.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Інституції-джерела фінансування екологічних проектів та програм.</i> ➤ <i>Екологічне інвестування та кредитування.</i> ➤ <i>Екологічне меценатство.</i> ➤ <i>Фандрайзинг неурядових екологічних міжнародних організацій.</i> 	1
13.	<p>Екологічна політика країн Європейського Союзу і України.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Основні підходи та цінності у реалізації екологічної політики Євросоюзу</i> ➤ <i>Європейська зелена угода</i> ➤ <i>Зобов'язання та права України в реалізації екологічної політики як члена родини Європейських країн</i> 	1
	Разом	13

6. Самостійна робота, індивідуальні завдання

Тема	Завдання	Години
Тема 1. Екологізація міжнародних відносин: проблеми і перспективи.	Есе за темами на вибір: 1. Оцінка сучасної екологічної ситуації в світі. 2. Найважливіші події в міжнародній екологічній політиці протягом останнього року.	6
Тема 2. Етапи міжнародної екологічної співпраці.	Презентація за темами на вибір: 1. Роль МАГАТЕ у подоланні наслідків катастрофи на Чорнобильській АЕС. 2. Глобальні екологічні проблеми сучасності: зміст і спроби вирішення.	6
Тема 3. Глобальні стратегії, моделі і сценарії майбутнього, політичні аспекти глобалізації.	Есе за темами на вибір: 1. Ваша концепція розвитку людства? Яким буде світ за 5-10 років? 2. Екоцид в Україні внаслідок військової агресії Росії.	6
Тема 4. Конфліктогенний потенціал екологічного фактору.	Презентація за темами на вибір: 1. Мій інструмент вирішення глобальної кліматичної проблеми. 2. Етнічна дискримінація як культурно-історичний чинник виникнення екологічного конфлікту.	6
Тема 5. Міжнародне екологічне право.	Есе за темами на вибір: 1. Структура та особливості Статуту ООН. 2. Екологічна етика, закладена в Декларації Ріо-де-Жанейро 1992 року.	6
Тема 6. Напрями, форми і принципи міжнародної екологічної діяльності.	Есе та презентація за темою: Одна з ТОП-30 екологічних катастроф людства	6
Тема 7. Регіональні аспекти екологічної діяльності.	Есе за темами на вибір: 1. За та проти Екологічної Конституції Землі. 2. Екологічний чинник в індексах людського розвитку.	6
Тема 8. Міжнародні договори у галузі охорони навколишнього природного середовища.	Презентація за темами на вибір: 1. Основні міжнародні екологічні нормативно-правові акти, ратифіковані Україною за часи незалежності. 2. Зміна клімату і основні міжнародні домовленості щодо цієї проблеми	7
Тема 9. Міжнародні екологічні	Презентація за темами на вибір:	6

організації.	1. Міжнародна екологічна організація, яку б я створив. 2. Міжнародна екологічна організація, до якої я би приєдналася.	
Тема 10. Міжнародні екологічні програми і проекти.	Презентація за темами на вибір: 1. Нова екологічна премія. 2. Державна екологічна премія України – яка вона має бути?	6
Тема 11. Екологічні рухи як суб'єкти екополітичного процесу.	Презентація за темами на вибір: 1. Політичні партії України – представники екологічного руху. 2. Я – засновник екологічного руху.	6
Тема 12. Фінансування екологічних проектів і програм на міжнародному рівні.	Презентація за темами на вибір: 1. Найвідоміші меценати в екологічній галузі. 2. Я – меценат і підтримую екологічний рух. Який?	7
Тема 13. Екологічна політика країн Європейського Союзу і України.	Презентація за темами на вибір: 1. European Green Deal в Україні. 2. Екологічний портрет українця та європейця: схожості та відмінності	7
Разом		81

7. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Які критерії глобальних проблем?
2. У чому відмінності глобальної (світової) проблеми від спільної?
3. Що таке «парадигма сталого розвитку»?
4. Які головні загрози людству? Які з них глобальні?
5. Назвіть головні екологічні глобальні проблеми.
6. Охарактеризуйте вплив хімічних, енергетичних, машинобудівельних світових корпорацій. Чи є їхня діяльність глобальною проблемою?
7. Які переваги матиме бізнес від вирішення екологічних проблем?
8. Які переваги матиме держава від вирішення екологічних проблем?
9. Які переваги матиме населення від вирішення екологічних проблем?
10. Назвіть основні напрями міжнародного екологічного співробітництва.
11. Які засоби і форми міжнародного екологічного співробітництва?
12. Назвіть етапи формування міжнародного екологічного співробітництва?
13. Чим характеризується перший етап формування міжнародного екологічного співробітництва, який тривав до початку ХХ століття?
14. Що було об'єктом охорони перших міжнародних екологічних договорів?
15. Які передумови виникнення Міжнародного бюро з захисту природи?
16. Прокоментуйте фінальні документи 12-ї Генеральної асамблеї ЮНЕСКО.
17. Чому доповіді Римського клубу не знайшли свого практичного застосування?
18. Назвіть принципи Стокгольмської Декларації ООН 1972 року.
19. Чому катастрофа на ЧАЕС є глобальною екологічною проблемою?
20. Які принципи сталого розвитку були визначені на міжнародній конференції в Ріо-де-Жанейро в 1992 році?
21. Назвіть причини, через які країни-підписанти Кіотського протоколу відмовилися від виконання взятих на себе зобов'язань.
22. Які головні теми міжнародного конгресу з охорони навколишнього середовища в Марселі в 2020 році?
23. Назвіть складові сучасної системи міжнародного співробітництва.
24. Охарактеризуйте сучасну систему міжнародного співробітництва.
25. Назвіть основні цілі діяльності Римського клубу.
26. Які принципи Римського клубу?

27. Проаналізуйте спадок Богдана Гаврилишина, як члена Римського клубу.
28. Ознайомтеся з доповіддю Римського клубу «Come on!». Які теми підняті в цьому документі?
29. Сформулюйте принципи Концепції сталого розвитку.
30. Назвіть цілі Концепції сталого розвитку.
31. Які критичні погляди висловлюють науковці до Концепції сталого розвитку.
32. Виділіть групи концепцій подальшого розвитку людства.
33. Яким бачать розвиток людства успішні бізнесмени, науковці, футурологи?
34. Назвіть екологічні та антиекологічні концепції розвитку людства. Охарактеризуйте їх.
35. В чому полягає суть замкненого кола в екологічних та антиекологічних концепціях розвитку людства?
36. Сформулюйте визначення екологічного конфлікту.
37. Назвіть екологічні фактори конфлікту.
38. Опишіть ланцюг екологічного конфлікту.
39. Назвіть види екологічного конфлікту, дайте їм характеристику.
40. Як ідентифікувати екологічний конфлікт?
41. Назвіть типи екологічних конфліктів за об'єктом і предметом.
42. Які бувають чинники екологічного конфлікту?
43. В чому полягає екологічний дефіцит як чинника екологічного конфлікту?
44. Охарактеризуйте культурно-історичний чинник виникнення екологічного конфлікту.
45. Назвіть інструменти вирішення екологічних конфліктів.
46. Які існують зовнішні та внутрішні функціональні зв'язки екологічного конфлікту?
47. Визначіть поняття міжнародного екологічного права.
48. Розкрийте зміст міжнародного екологічного права.
49. Які існують рівні міжнародного екологічного права?
50. Назвіть суб'єкти, об'єкти і предмет міжнародного екологічного права.
51. Відповідно до норм міжнародного екологічного права існують джерела забруднення навколишнього середовища?
52. Назвіть принципи міжнародного права, міжнародного екологічного права та його спеціальні принципи.
53. Охарактеризуйте джерела міжнародного екологічного права.
54. Визначіть систему міжнародного екологічного права.
55. Які функції виконує міжнародне екологічне право?
56. Назвіть напрями міжнародної екологічної діяльності.
57. Чи можна назвати відшкодування втрат напрямом міжнародної екологічної діяльності? Чому?
58. Сформулюйте напрями міжнародної екологічної діяльності, виходячи з цілей та задач.
59. Якою має бути міжнародна екологічна політика держави як напрям міжнародної екологічної діяльності?
60. Назвіть форми міжнародної екологічної діяльності.
61. Які принципи міжнародної екологічної діяльності?
62. Що являє собою регіональна екологічна діяльність?
63. Назвіть види державної екологічної політики.
64. Охарактеризуйте типи регіональної екологічної політики.
65. Якими принципами визначається регіональна екологічна діяльність?
66. Як можна згрупувати країни за способом здійснення регіональної екологічної політики?
67. Опишіть особливості здійснення регіональної екологічної політики країнами Європи.
68. Як формувалася система екологічної політики в Японії?
69. Чим відрізняється екологічна політика країн Європи та США, Канади? Обґрунтуйте і наведіть приклади.
70. Яка головна відмінність у здійсненні екологічної політики в Китаї? Як на це впливає демографічна ситуація?
71. Якою Ви бачите нову систему цінностей? Чому потрібно зважати на екологічні аспекти?
72. Проаналізуйте концепцію Екологічної конституції Землі. Які Ви бачите переваги та недоліки її запровадження?
73. Назвіть види міжнародних домовленостей у сфері захисту навколишнього середовища.

74. Охарактеризуйте рівні міжнародних домовленостей у сфері захисту навколишнього середовища.
75. Прокоментуйте Всесвітню хартію природи, назвіть мету документа, принципи, закладені в хартії.
76. Які Ви знаєте основні міжнародні договори в галузі охорони біорізноманіття? Дайте стислу характеристику кожному.
77. Охарактеризуйте основні міжнародні договори в галузі охорони води та морських об'єктів.
78. Назвіть основні міжнародні договори в галузі охорони атмосфери. Яка їхня мета?
79. Які найголовніші міжнародні угоди з запобігання радіаційному забрудненню? Розкрийте їхній зміст.
80. Прокоментуйте міжнародні угоди з запобігання шкідливим відходам.
81. Чи всі країни ратифікують та імплементують міжнародні угоди в галузі охорони навколишнього середовища? Чому?
82. На що спрямована діяльність екологічної організації?
83. Яку екологічну організацію можна назвати міжнародною?
84. Поділіть екологічні організації за масштабом діяльності.
85. Назвіть типи екологічних організацій залежно від способу фінансування.
86. Які бувають екологічні організації за цілями діяльності?
87. Охарактеризуйте типи екологічних організацій за функціональною орієнтацією.
88. Назвіть головні міжнародні екологічні організації.
89. Які з головних міжнародних екологічних організацій створені під егідою ООН?
90. Згрупуйте головні міжнародні екологічні організації за джерелами фінансування.
91. Діяльність яких міжнародних екологічних організацій, на Вашу думку, є найважливішою?
92. Назвіть міжнародні екологічні організації, які Ви знаєте і які не увійшли о переліку головних.
93. Хто може виступати ініціатором міжнародного екологічного проекту?
94. На якому етапі важливо проводити оцінку ефективності міжнародного екологічного проекту?
95. Що може бути початковою точкою реалізації міжнародного екологічного проекту?
96. Якій галузі присвячені найпоширеніші міжнародні екологічні проекти і програми? Чому?
97. Охарактеризуйте напрями діяльності в рамках проекту ЮНЕП.
98. Наведіть приклади регіональних міжнародних екологічних проектів і програм.
99. Чи може міжнародна олімпіада з екології виступати міжнародним екологічним проектом з метою просвітництва?
100. Який вплив має присудження міжнародних премій в галузі захисту навколишнього середовища на свідомість людей?
101. Назвіть відомі вам міжнародні екологічні премії, за що вони присуджуються?
102. Класифікуйте міжнародні екологічні рухи.
103. Які бувають інститути міжнародного екологічного руху?
104. Ідеологія яких політичних партій ідентифікує їх як суб'єкта міжнародного екологічного руху?
105. Якій галузі присвячені найпоширеніші міжнародні екологічні рухи? Чому?
106. Охарактеризуйте діяльність зелених партій країн Європейського Союзу.
107. Які політичні партії України можна віднести до екологічного руху. До міжнародного екологічного руху?
108. Назвіть та дайте коротку характеристику основним міжнародним екологічним рухам.
109. Хто може виступати фінансовим донором міжнародних екологічних організацій?
110. Де можна знайти кошти на реалізацію міжнародного екологічного проекту чи програми?
111. Назвіть типи організацій-донорів для міжнародних екологічних проектів.
112. Класифікуйте інвестиції екологічного спрямування.
113. Вкажіть напрями екологічного інвестування.
114. Проаналізуйте фінансування ООН. Хто є донором і розпорядником коштів?
115. Дайте характеристику бюджету ООН.
116. Які Ви знаєте установи-донори для реалізації міжнародних екологічних проектів?
117. Проаналізуйте діяльність приватних фондів? Які екологічні проекти фінансувалися приватними фондами?
118. Чи ефективно ООН та її структури розпоряджаються коштами при вирішенні екологічних проблем?

119. Наскільки ефективно вирішують екологічні проблеми міжнародні фінансові інститути та приватні фонди?
120. Охарактеризуйте сучасну екологічну політику Європейського Союзу.
121. Які цілі має екологічна політика Євросоюзу?
122. Як розвивалася екологічна політика Євросоюзу, які основні її етапи, наведіть генезу.
123. Назвіть інституції Євросоюзу, які виробляють та задіяні в реалізації екологічної політики.
124. Охарактеризуйте співпрацю України та Євросоюзу в реалізації екологічної політики.
125. Якими документами регламентується співпраця України та ЄС в галузі екології та захисту навколишнього природного середовища?
126. В чому полягає зміст Угоди про асоціацію України та ЄС в частині реалізації екологічної політики?

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС: Бакалавр Факультет захисту рослин, біотехнологій та екології	Кафедра Філософії та міжнародної комунікації 2023-2024 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни «Міжнародна екологічна політика»	«Затверджую» Зав. кафедри філософії та міжнародної комунікації: В.П. Культенко
Екзаменаційні питання			
1. Типи та приклади організацій, які можуть бути донорами міжнародних екологічних проектів.			
2. Роль міжнародних екологічних премій та олімпіад у реалізації міжнародної екологічної політики. Приклад таких премій та олімпіад.			
Тестові завдання різних типів			
1. Прямі міжурядові договори є _____ міжнародної екологічної діяльності (у бланку відповідей впишіть правильну відповідь одним словом)			
2. Упорядкуйте за датою прийняття від найдавнішої до нещодавньої:			
1) Конвенція про охорону Всесвітньої культурної і природної спадщини 2) Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої флори і фауни 3) Картахенський протокол про біобезпеку 4) Кіотський протокол 5) Рамкова конвенція про зміну клімату			
3. Зіставте тип інституції:			
1	Міжнародна екологічна організація	а	Міжнародний банк реконструкції та розвитку
2	Міжнародний екологічний проект	б	МАГАТЕ
3	Міжнародний екологічний рух	в	Білл Гейтс
4	Фінансова установа	г	ЮНЕП
5	Меценат	д	Зелений пояс
4. Міжнародне екологічне право - це сукупність принципів і норм, що регулюють діяльність держав із ... (у бланку відповідей вкажіть кілька варіантів відповіді)			
1) торгових відносин; 2) безпеки; 3) запобігання й усунення шкоди навколишньому середовищу; 4) охорони і раціонального використання ресурсів; 5) будівництва атомних електростанцій.			
5. Конвенція з вилову устриць між Францією та Великобританією - це _____ міжнародний			

<p>екологічний договір (у бланку відповідей впишіть правильну відповідь одним словом)</p>
<p>6. Прихильники антиекологічної стратегії розвитку світу на першому місці бачать (Вкажіть один варіант відповіді)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Економічний розвиток 2) Інтелектуальний розвиток 3) Правову освіченість 4) Демографічний вибух 5) Декарбонізацію виробництва
<p>7. Оберіть з переліченого принципи міжнародної екологічної політики (у бланку відповідей вкажіть кілька варіантів відповіді)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) забруднювач платить; 2) врахування інтересів громадськості; 3) відповідальність держав; 4) навколишнє середовище – спільна відповідальність людства; 5) економічна свобода понад усе.
<p>8. Залучення неурядових організацій до вирішення екологічних проблем - це ... (вкажіть один варіант відповіді)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) мета міжнародної екологічної організації; 2) завдання міжнародної екологічної діяльності; 3) форма міжнародної екологічної діяльності; 4) обов'язок ООН; 5) складова Європейської зеленої угоди.
<p>9. Що з переліченого відноситься до джерел міжнародного екологічного права: (вкажіть один варіант відповіді)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) міжнародні договори; 2) укази президента; 3) програми політичних партій; 4) розпорядження генерального секретаря ООН; 5) Земельний Кодекс Землі.
<p>10. Оберіть з вказаного чинник екологічного конфлікту: (вкажіть один варіант відповіді)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) діяльність міжнародних фінансових організацій; 2) виверження вулканів; 3) закриття шкіл; 4) діяльність тоталітарних режимів; 5) фінансова нестабільність країни.

8. Методи навчання

Під час викладання курсу передбачено використання методики проблемного навчання, технології дистанційного навчання та модульно-рейтингова системи навчання. Реалізація компетентнісного підходу до навчання передбачає використання в навчальному процесі активних та інтерактивних форм проведення занять:

Методи набуття нових знань, формування вмінь та навичок, закріплення, перевірки.

Словесні – пояснення, лекція, бесіда.

Практичні – конференції, проведення семінарських занять під керівництвом викладача.

Реалізація компетентнісного підходу до навчання передбачає використання в навчальному процесі активних та інтерактивних форм проведення занять. На заняттях з дисципліни «Міжнародна екологічна політика» використовуються метод проектів, дискусія та презентація.

9. Форми контролю

Для ефективної перевірки рівня засвоєння студентами знань, умінь та навичок з навчальної дисципліни використовують різні методи і форми контролю.

Найпоширенішими методами контролю є: усний контроль, письмовий, тестовий, програмований контроль, практична перевірка, а також методи самоконтролю і самооцінки.

Усний контроль (усне опитування). Його використання сприяє опануванню логічним мисленням, виробленню і розвитку навичок аргументувати, висловлювати свої думки грамотно, образно, емоційно, обстоювати власну думку. Здійснюють його на семінарських, практичних і лабораторних заняттях, а також колоквиумах, лекціях і консультаціях.

Усне опитування передбачає таку послідовність: формулювання запитань (завдань) з урахуванням специфіки предмета і вимог програми; підготовка студентів до відповіді і викладу знань; коригування викладених у процесі відповіді знань; аналіз і оцінювання відповіді.

За рівнем пізнавальної активності запитання для перевірки можуть бути: *репродуктивними* (передбачають відтворення вивченого); *реконструктивними* (потребують застосування знань і вмінь у дещо змінених умовах); *творчими* (застосування знань і вмінь у значно змінених, нестандартних умовах, перенесення засвоєних принципів доведення (способів дій) на виконання складніших завдань).

За актуальністю запитання для усної перевірки поділяють на основні, додаткові й допоміжні. *Основні запитання* передбачають самостійну розгорнуту відповідь (наприклад, запитання семінарського заняття), *додаткові* - уточнення того, як студент розуміє певне питання, формулювання, формулу тощо, *допоміжні* - виправлення помилок, неточностей. Усі запитання мають бути логічними, чіткими, зрозумілими і посилюючими, а їх сукупність - послідовною і системною.

Письмовий контроль. Його метою є з'ясування в письмовій формі ступеня оволодіння студентами знаннями, вміннями та навичками з предмета, визначення їх якості - правильності, точності, усвідомленості, вміння застосувати знання на практиці.

Тестовий (англ. test - іспит, випробування, дослід) **контроль.** Для визначення рівня сформованості знань і вмінь з навчальної дисципліни користуються методом тестів. Виокремлюють тести відкритої форми (із вільно конструйованими відповідями) і тести закритої форми (із запропонованими відповідями).

Тести відкритої форми передбачають короткі однозначні відповіді, які ґрунтуються переважно на відтворенні вивченого матеріалу, або складні (комплексні) відповіді, які потребують розвинутого логічного мислення, вміння аналізувати. *Тести закритої форми* передбачають вибір відповіді з певної кількості варіантів. Серед таких тестів виокремлюють *тест-альтернативу*, *тест-відповідність*: *Тест-альтернатива* вимагає вибору однієї з двох запропонованих відповідей. Застосовують його під час контролю таких показників засвоєння, як уміння визначати використання фактів, законів, підводити під поняття, встановлювати причину якогось явища. *Тест-відповідність*, як правило, складається з двох частин, між якими слід встановити відповідність. Застосовують його для виявлення таких результатів засвоєння, як уміння визначати використання речовин, апаратів, процесів, встановлювати зв'язок між абстрактним і конкретним поняттями, класифікувати їх тощо.

Тестовий контроль використовують з метою актуалізації знань перед викладанням нової теми, виведенням підсумкових оцінок, на групових заняттях, на заліку чи іспиті, а також перед практичними і лабораторними роботами. Крім того, тести можуть слугувати засобом внутрішнього контролю для порівняння, визначення рівнів успішності окремих груп студентів, порівняльної характеристики різних форм і методів викладання. Доцільним є проведення тестової перевірки кожної теми навчальної дисципліни з усіх основних її питань.

Програмований контроль. Реалізується він шляхом пред'явлення усім студентам стандартних вимог, що забезпечується використанням однакових за кількістю і складністю контрольних завдань, запитань. При цьому аналіз відповіді, виведення і фіксація оцінки можуть здійснюватися за допомогою індивідуальних автоматизованих засобів.

Метод самоконтролю. Його суттю є усвідомлене регулювання студентом своєї діяльності задля забезпечення таких її результатів, які б відповідали поставленим завданням, вимогам, нормам, правилам, зразкам. Мета самоконтролю – запобігання помилкам і виправлення їх. Показником сформованості самоконтролю є усвідомлення студентом правильності плану діяльності та її операційного складу, тобто способу реалізації цього плану.

Форми контролю. Під час навчальних занять у вищому навчальному закладі використовують індивідуальну та фронтальну перевірки знань, умінь і навичок студентів, а також підсумкові форми контролю.

Індивідуальна перевірка. Стосується вона конкретних студентів і має на меті з'ясування рівня засвоєння студентом певних знань, умінь і навичок, рівня формування професійних рис, а також визначення напрямів роботи.

Фронтальна перевірка. Ця форма контролю спрямована на з'ясування рівня засвоєння студентами програмного матеріалу за порівняно короткий час. Вона передбачає короткі відповіді з місця на короткі запитання (йдеться про усну співбесіду за матеріалами розглянутої теми на початку нової лекції з оцінюванням відповідей студентів) або письмову роботу на початку чи в кінці лекції (10—15 хв.) (відповіді перевіряються і оцінюються викладачем у поза-лекційний час). Фронтальний безмашинний стандартизований контроль знань студентів за кількома темами лекційного курсу (5 - 20 хв.) здійснюється найчастіше на початку семінарських занять, практичних чи лабораторних робіт.

Ефективною формою перевірки знань, умінь і навичок студентів є *консультації*. Існує два види консультацій з контрольними функціями: консультації, на яких викладач перевіряє конспекти першоджерел, самостійну роботу над допоміжною літературою, допомагає студентам оформляти необхідні узагальнення, і консультації, на яких студенти відпрацьовують пропущені лекції, семінарські заняття тощо.

Поширеною формою перевірки знань, умінь і навичок студентів є *колоквіуми*. Ця форма традиційна в організації наукової роботи, але ефективна і в навчальному процесі. Колоквіуми проводяться як співбесіди з окремих питань, визначених викладачем заздалегідь. При підготовці до них студентам повідомляють основну та додаткову літературу для опрацювання.

Підсумкова форма контролю - іспит. Студенти складають іспит за екзаменаційними білетами, затвердженими кафедрою. На консультаціях перед іспитом викладач ознайомлює студентів з ними.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України (від 26.04.2023 р. протокол № 10).

Таблиця 1

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

11. Методичне забезпечення

- 1) Навчально-інформаційний портал НУБіП України. Рудень Д.М. Електронний навчальний курс «Міжнародна екологічна політика» (<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3106>)
- 2) Положення про визнання результатів навчання для здобувачів вищої освіти в НУБіП України URL: <https://nubip.edu.ua/node/12654>
- 3) Положення про екзамен та заліки у НУБіП України URL: <https://nubip.edu.ua/node/12654>
- 4) Положення про навчально-інформаційний портал НУБіП України URL: <https://nubip.edu.ua/node/12654>
- 5) Положення про електронне оцінювання залишкових знань студентів НУБіП України URL: <https://nubip.edu.ua/node/13300>
- 6) Положення про організацію освітнього процесу в НУБіП України URL: <https://nubip.edu.ua/node/12654>
- 7) Правила внутрішнього розпорядку НУБіП України URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u18/pravila_rozporyadku.pdf
- 8) Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
- 9) Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
- 10) Статут НУБіП України URL: <https://nubip.edu.ua/node/13300>

10. Рекомендована література

• основна

1. Екологічний вимір держави добробуту : монографія / Козюк В.В., Длугопольський О.В., Гайда Ю.І., Івашук Ю.П., Шиманська О.П., Возний К.З., Длугопольська Т.І. / за наук. ред. В.В. Козюка. - Київ : Видавництво Ліра-К, 2019, - 224 с.
 2. Князева Т.В. Міжнародна екологічна політика: теорія, методологія, сценарії розвитку: монографія. Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2014. 384 с.
 3. Ладиченко В.В., Гиренко І.В., Головка Л.О., Вітів В.А. Екологічна політика і право ЄС: навч. посібник. К.: Видавничий центр НУБіП України. 2019. 363 с.
 4. Радовенчик Я., Гомеля М., Трус І. Екологічні аспекти керування якістю навколишнього середовища. Кондор, 2020. 208 с.
 5. Стратегія охорони навколишнього середовища: навч. посіб. для студ. інженерних спеціальностей вищих навчальних закладів / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Т.А. Оверченко, О. І. Іваненко, В.В. Вембер.– Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 132 с.
 6. Худоба В. Екологія : навч.-метод. посіб. / Володимир Худоба, Юлія Чикайло. Львів : ЛДУФК, 2016. 92 с.
 7. Шлапак Н. С. Екологічний менеджмент : підручник / Н. С. Шлапак, В. С. Волошин, Т. В. Серкутан. Маріуполь : ПДТУ, 2016. 205 с.
- ### • допоміжна
8. Norman J. Vig, Michael E. Kraft. Environmental Policy: New Directions for the Twenty-First Century. CQ Press, 2018, 456 p.
 9. Walter A. Rosenbaum. Environmental Politics and Policy. CQ Press 2019, 352 p.
 10. Jeffrey D. Sachs, Ban Ki-moon. The Age of Sustainable Development. Columbia University Press, 2015, 544p.
 11. John Blewitt. Understanding Sustainable Development. Routledge, 2017 426 p.
 12. James Salzman, Barton Thompson Jr. Environmental Law and Policy. Foundation Press, 2019, 396 p.
 13. Decision Science for Future Earth. Theory and Practice [Електронний ресурс] / Ed.Tetsukazu Yahara. – Springer, 2021. — 251 p.
 14. Данилишин, Б. М. Економіка природокористування : підручник / Б. М. Данилишин, М. А. Хвесик, В. А. Голян ; М-во освіти і науки України, НАН України. К. : Кондор, 2010. 464 с.
 15. Клименко, М. О. Екологія міських систем : підручник / М. О. Клименко, Ю. В. Пилипенко, О. С. Мороз. Херсон : Олді-плюс, 2010. 292 с.

• Інформаційні ресурси

1. Державний комітет із статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Єдиний державний реєстр Міжнародних організацій, членом яких є Україна. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations/io-register>.
3. Пошукова система Google. URL: <https://google.com.ua/>.